Jak czytać i pisać w hindi i sanskrycie

Tabela transkrypcji i wymowy głosek dewanagari

- obowiązuje tylko w sanskrycie
* - obowiązuje tylko w hindi
Jeśli nie zaznaczono ani gwiazdką, ani krzyżykiem, wymowa dotyczy obu tych języków.

	Dewa-nagari	**Zapis fonetyczny**	**Romanizacja: obowiązujące transkrypcje**	**Zangielszczenia**	**Spolszczenia**	**Opis wymowy**
	Sanskryt, hindi, inne języki indyjskie	**IPA**	**1) ISO 15919** **2) IAST**	**1) System hunterowski (nieużywny obecnie)** **2) Popularny zapis indyjski**	**1) Miękkie** **2) Twarde**	
S a m o g ł o s k i	अ	[ɐ] [ə] [a]	a ** niemego 'a' w transkrypcji współczesnych języków indyjskich się nie zapisuje.*	1) a 2) a, *e ** niemego 'a' w transkrypcji współczesnych języków indyjskich się nie zapisuje.*	a ** niemego 'a' w transkrypcji współczesnych języków indyjskich się nie zapisuje.*	- krótko wypowiedziane *a,* wymawiane głęboko. - czasem brzmi jak *ə* lub *e* – w sąsiedztwie głosek miękkich: *i, e, c, ch, j, jh, ñ, y, ś* oraz 'r'; np. **यह *yah* [yeh], **जय *jay* [jəy]; spółgłoska *h* jeszcze bardziej przeciąża w kierunku wymowy *e: *पहले pahle* [pehlē]; *- w sąsiedztwie *o*, *u*, czasem zbliża się do krótkiego, otwartego *o* [ɔ], np. बहुत bahut [bohot]; *- na końcu wyrazu się nie wymawia (chyba że w poezji). Podobnie, często nieme *a* występuje w środku wyrazu.
	आ	[a:]	ā	1) á 2) a, ah, aa,	a	- jak polskie otwarte *a* * -czasami ulega skróceniu do a [*ə*].
	इ	[i]	i	i	i	jak polskie *i*, wymawiane krótko, czasem trochę podobne do *y*
	ई	[i:]	ī	1) í 2) i, I, ee	i	jak polskie *i*, ale wymawiane dłużej, podobne jak w angielskim *need*
	उ	[u]	u	u	u	- jak polskie *u* - czasem zbliża się do krótkiego *o* (w wyrazach urdu)
	ऊ	[u:]	ū	1) ú 2) u, U, oo	u	jak polskie *u*, ale wymawiane dłużej
	ऋ	[ɹ]	1) r̥ 2)# ṛ *r	ri	ry (zwłaszcza u indologów Warszawskich) , ri	- jak polskie *r* – tworzy sylabę jak w słowackiej nazwie miejscowości Trnava (Tr-na-va). - jak polskie r, po którym następuje głęboki delikatne *y* – *ry* (wymowa najbardziej prawidłowa) *- jak polskie r, po którym następuje głęboki delikatne i – ri *- jak polskie *r* po którym następuje *u* – *ru.* Wymawiają tak Marathowie, gdzieniegdzie

	Dewa-nagari	Zapis fonetyczny	Romanizacja: obowiązujące transkrypcje	Zangielszczenia	Spolszczenia	Opis wymowy
						lokalnie prawdopodobnie też (w hindi tak jest niepoprawnie).
	# ऋ	[ɹ̩:]	1) r̥̄ 2) r̤̄	1) rí 2) ri	ry,	- jak polskie *r* tylko dłużej, tworzy sylabę. - spotyka się też wymowę *rī*.
	# ऌ	[l̩]	1) ḷ̥ 2) ḷ̤ l (tylko w językach mających spółgłoskę ळ ḷ – np. w marathi)	li	ly	- jak polskie *l* – tworzy sylabę -spotyka się wymowę *lri*, która jest niepoprawna.
	ए	[e:]	e ē (tylko w językach rozróżniających e krótkie i długie)	1) é, e 2) e, ey	e	Płaskie *e* [é] wymawiane długo.
	ऐ	[a:i] *[ɛ:] *[əi] (w marathi)	ai	1) ai 2) ai, e	ai	- jak po polsku dwugłoska ai lub *aj* w wyrazie *tutaj*. - ponieważ *a* wymawia się trochę jak *e* [ə], wymowa może przypominać *ei,* jak w polskim wyrazie *tutejszy* * - Bardzo otwarte *e* [ɛ:], trochę podobnie jak we francuskim 'mais'; np. w wyrazie है [hɛ:] - jest * - *ae;* tak się też zapisuje w urdu
	ओ	[o:]	1) o ō (tylko w językach rozróżniających e krótkie i długie) 2) o	1) ó, o 2) o	o	- jak polskie *o*, tyle że wymawiane dłużej
	औ	[au:] *[ɔ:] * [əu] (w marathi)	au	1) au 2) au, o		- jak po polsku *au* lub *ał*. *- *ou* *- Otwarte *o* [ɔ:] * - *ao*; tak też się zapisuje w urdu.
Unosowienie	ं ँ	[ⁿ]	1) ṁ 2) ṃ Opcjonalnie, zapis zgodnie z wymową: - ṅ - ñ - ṇ	m	m n	- jak unosowienie w naszym *ę* i *ą w* wyrazach: (Wymowa zależy od miejsca wymawiania następnej spółgłoski) *bank* [wym: bańk], bąk [boṅk] *pięćset* [wym. pieńćset] *pączek* [wym. poṇczek]

	Dewa-nagari	Zapis fonetyczny	Romanizacja: obowiązujące transkrypcje	Zangielszczenia	Spolszczenia	Opis wymowy
			- n - m * Tylda (˜) nad samogłoską. Stosuje się ją tylko wobec znaku ˚			*pięta* [wym. pienta] *trębacz* [wym. trembacz]. * podobnie jak polskie unosowienie *ę* lub *ą* z jednocześnie lekko zaciśniętą szczeliną nosową, unosowienie jest bardzo delikatne.
Przydech	ः	[h]	ḥ	h	h	lekki przydech po samogłosce, podobny do polskiego *ch*
Spółgłoski gardłowe	क * क़	[kɐ] [qɐ]	ka qa	ka 1) qa, 2 qa, ka	ka qa	- jak polskie *ka* * z kropką: jak *k* wypowiedziane głęboko w krtani. Występuje tylko w wyrazach zapożyczonych z arabskiego i tureckiego, zwykle poprzez język perski.
	ख * ख़	[kʰɐ] [xɐ]	kha 1) kha 2) xa	kha 1) kha, xa 2) kha	kha cha	*k* z lekkim przydechem, jak w wyrazie '*Kha*dżuraho' jak lekko charczące *cha;* występuje tylko w wyrazach zapożyczonych z perskiego, arabskiego i tureckiego, takich jak 'chan' [xān]
	ग * ग़	[gɐ] [ɣɐ]	ga ġa	ga 1) gha 2) gha, ga	ga ga	Jak polskie *ga* bardziej gardłowa (krtaniowa) głoska, występuje tylko w zapożyczeniach arabskich i perskich (np. ग़म ġam - smutek)
	घ	[gʰɐ]	gha	gha	gha	*ga* z lekkim, dźwięcznym przydechem, jak w wyrazie 'ghul',
	ङ	[ŋɐ]	ṅa	na	na	*n* [ŋ] jak w polskim wyrazie 'bank' [baŋk]
Podniebienne	च	[cçə] [tʃə]	ca	cha	1) ća 2) cza	*cia* - jak polskie *ć,* trochę zbliżające się do *cz*.
	छ	[cçʰə] [tʃʰə]	cha	chha	1) ćha 2) czha	*ć* z lekkim przydechem
	ज * ज़	[ɟʝə] [ɟə] [dʒə] [zə] [ʒə]	ja	1) ja, ga 2) ja 1) zha 2) za, ja	1) dźa 2) dża za	*dzia* - jak polskie *dź*, trochę zbliżające się do *dż*. uwaga: w zbitce *jña* zamiast wymówić [dźńa] mówi się [gya] lekko blokując kanały nosowe jak polskie *za*
	झ	[ɟʰə] [ɟʝʰə] *[dʒʰə]	jha	jha	1) dźha 2) dżha	*dź* z lekkim przydechem

	Dewa-nagari	Zapis fonetyczny	Romanizacja: obowiązujące transkrypcje	Zangielszczenia	Spolszczenia	Opis wymowy
	ञ	[ɲə]	ña	na	ńa	podobnie jak polskie *nia* w wyrazie *niania.*
Szczytowe	ट	[ʈɐ]	ṭa	1) ta 2) ta, Ta	ta	pomiędzy angielskim *ta* a polskim *cza*: język dotyka swym zwiniętym czubkiem najwyższego punktu podniebienia.
	ठ	[ʈʰɐ]	ṭha	1) tha 2) tha, Tha	tha	*ṭ* z lekkim przydechem
	ड * ड़	[ɖɐ] [ɽɐ]	ḍa 1) ṛa 2) da	1) da 2) da, Da 1) ra 2) da, Da, ra, Ra	da ra	coś pomiędzy angielskim *da* a polskim *dża.* wymawiając 'ḍ' modyfikuje się go, aby zabrzmiał trochę jak niewibrujące 'r'.
	ढ * ढ़	[ɖʰɐ] [ɽʰɐ]	ḍha ṛha	1) dha 2) dha, Dha 1) rha 2) dha, Dha, rha, Rha	dha	ḍ z z lekkim przydechem ṛ z lekkim przydechem
	ण	[ɳɐ]	ṇa	1) na 2) na, Na	na	*na – n* podobnie jak w wyrazie *ranczo.*
Zębowe	त	[t̪ɐ]	ta	ta	ta	jak polskie *ta*
	थ	[t̪ʰɐ]	tha	tha	tha	*t* z lekkim przydechem, jak w wyrazie tchawica
	द	[d̪ɐ]	da	da	da	jak polskie *da*
	ध	[d̪ʰɐ]	dha	dha	dha	*d* z lekkim przydechem
	न	[nɐ]	na	na	na	jak polskie *na*
Wargowe	प	[pɐ]	pa	pa	pa	jak polskie *pa*
	फ * फ़	[pʰɐ] [fɐ]	pha fa	pha fa	pha fa	jak *pa* z lekkim przydechem w wyrazie 'pchać'; czasami przypomina polskie fa wymawiane przy zbliżeniu do siebie warg. Jak polskie *fa*, ale wymawiane przez przez zbliżenie do siebie warg, bardzo rzadko, tylko w wyrazach perskich i arabskich tak jak po polsku zębowo-wargowo}
	ब	[bɐ]	ba	ba	ba	jak polskie *ba*
	भ	[bʰɐ]	bha	bha	bha	*b* z lekkim przydechem
	म	[mɐ]	ma	ma	ma	jak polskie *ma*
Pół	य	[jə]	ya	ya	ja	jak polskie *ja*
	र	[rɐ]	ra	ra	ra	jak polskie *ra*

	Dewa-nagari	Zapis fonetyczny	Romanizacja: obowiązujące transkrypcje	Zangielszczenia	Spolszczenia	Opis wymowy
samogłoski	ल	[lɐ]	la	la	la	jak polskie *la*
	व	[ʋa]	va	va, wa	wa	- jak polskie *wa*, ale wymawiane przez zbliżenie górnych i dolnych warg (a nie górnych zębów i dolnych warg); *w* przypomina *ł,* a na końcu wyrazu po samogłosce – zmienia się w *o.*
Syczące	श	[ɕə]	śa	sha, sa	1) śa 2) sia zapis *sza* np. w wyrazie *aśram* są błędne	jak polskie *śa*, lekko zbliżone do *sza,* artykułowane w tym samym miejscu co spółgłoski *ca, cha, ja, jha ña.*
	ष	[ʂɐ], * [ɕə]	ṣa	sha, śha	sza	jak polskie *sza,* ale wymawiane jeszcze bardziej twardo, z językiem skierowanym do najwyższego punktu podniebienia (artykułowane w tym samym miejscu co spółgłoski *ṭa, ṭha ḍa, ḍha, ṇa*)
	स	[sɐ]	sa	sa	sa	jak polskie *sa*
Krtaniowa	ह	[ɦɐ]	ha	ha	ha	jak polskie *ha* ale bardziej dźwięcznie.